

O p m a n d s k e n d e l s e

i

faglig voldgiftssag

Finansministeriet

Personalestyrelsen

(Kammeradvokaten ved advokat Niels Banke)

mod

Gymnasieskolernes Lærerforening

(advokat Karen-Margrethe Schebye)

Afsagt den 1. juni 2006

I § 26, stk. 6, i Overenskomst 2002 for lærere ved statslige og private gymnasieskoler, studenterkurser samt hf-kurser er det bestemt, at ved eksamensformer, der ikke er omfattet af dagældende eksamensbekendtgørelser, aftales grundtakst til eksaminator og censor lokalt på skolen.

Uoverensstemmelsen angår virkningen af, at § 26, stk. 6, blev videreført ved overenskomstfornyelsen i 2005, dvs. nærmere bestemt, om de af klagers påstand omfattede nye eksamener skal honoreres efter denne bestemmelse, således at grundtaksten aftales lokalt, eller om også disse eksamensformer i lighed med de øvrige eksamener skal honoreres efter de centralt aftalte akkorder som beskrevet i de øvrige bestemmelser i § 26.

Det er klagers hovedsynspunkt, at § 22, stk. 6, som opretholdt ved 2005-overenskomsten er en selvstændig, fortsat gældende betalingsbestemmelse.

Det er her overfor indklagedes standpunkt, at § 22, stk. 6, alene angår forsøgsordninger og dermed i alt væsentligt har mistet sin betydning efter vedtagelsen af gymnasiereformen forud for indgåelsen af 2005-overenskomsten.

Påstande

Klager, Finansministeriet, Personalestyrelsen, har nedlagt påstand om, at indklagede, Gymnasieskolernes Lærereforening, skal anerkende, at for de med gymnasiereformen indførte nye mundtlige eksamensformer (1) eksamensprojekt (hf), (2) prøve i almen studieforbereelse (stx) og (3) flerfaglige mundtlige prøver for kultur- og samfundsfaggruppe og naturvidenskabelig faggruppe (hf) aftales grundtakst til eksaminator og censor lokalt på skolen, jf. § 26, stk. 6, i den hidtidige overenskomst for lærere ved statslige og private gymnasier, studenterkurser og hf-kurser.

Indklagede har påstået frifindelse.

Indklagede har endvidere nedlagt selvstændig påstand om, at klager skal anerkende, at arbejde med eksamen og årsprøver for eksaminatorer og censorer opgøres og honoreres i overensstemmelse med § 26, stk. 1-5, samt stk. 7-12.

Over for indklagedes selvstændige påstand har klager påstået frifindelse.

Baggrunden for sagen

I årene op til 2002, senest i 1999, havde Gymnasieskolernes Lærerforening under ét indgået overenskomst for lærere i gymnasieskolen, ved studenterkursus samt hf-kursus med både Amtsrådsforeningen m.fl. og Finansministeriet.

1999-overenskomsten indeholdt bl.a. følgende akkorderingsbestemmelser:

”§ 33. EKSAMEN

Stk. 1.

Timer til eksamen og årsprøver indregnes for eksaminator og censor som anført i stk. 2-6.

...

Stk. 2.

Hver klasse/hold indregnes med en grundtakst på 8,5 timer, der tillægges både eksaminator og censor.

Består klassen/holdet kun af 1 elev/kursist, indregnes dog kun en grundtakst på 2 timer, der tillægges både eksaminator og censor.

Der kan maksimalt ydes 2 grundtakster a 8,5 timer pr. dag – uanset antallet af klasser/hold.

BEMÆRKNINGER:

En klasse/et hold defineres som en gruppe elever/kursister identificeret ved en klassebetegnelse/et holdnummer med et fælles pensum i et fag på samme niveau med samme lærer og eksamensopgivelser.

...

Stk. 5.

Ud over grundtaksten, jf. stk. 2, 1. og 2. afsnit, tillægges eksaminator og censor for hver elev/kursist, der har gennemført en mundtlig eksamen/årsprøve, 2 gange den i Undervisningsministeriets bekendtgørelser fastsatte eksaminationstid.

...

Stk. 6.

Hvor særlige forhold gør sig gældende, kan der tillægges eksaminator og/eller censor ekstra timer.

...

Stk. 9.

Bestemmelser i stk. 1-8 kan fraviges ved lokal aftale.”

I 2002 blev der indgået separate overenskomster på forhandlingsområdet henholdsvis for Amtsrådsforeningen m.fl. og for staten. På det tidspunkt havde der siden 1999 været iværksat forsøgsordninger til forberedelse af den forventede gymnasireform. Med blot rent sproglige variationer i forhold til § 24 i den amtskommunale 2002-overenskomst blev eksamensbestemmelsen i 2002-overenskomsten mellem GL og Finansministeriet – således som overenskomstteksten er formuleret i den færdigredigerede overenskomst underskrevet den 18. maj 2003 – sålydende:

”§ 26. Eksamen

Timer til eksamen og årsprøver for eksaminator og censor beregnes som anført i stk. 2-7.

Med virkning fra 1. april 2003 beregnes timer til eksamen og årsprøver i såvel den ordinære som den ekstraordinære eksamenstermin for eksaminator og censor som anført i stk. 2-7.

...

Tid til eksamen

Stk. 2. Hver klasse/hold udløser en grundtakst på 8,5 timer (med virkning fra 1. april 2003 9,5 timer), der tillægges både eksaminator og censor.

Består klassen/holdet kun af 1 elev/kursist, udløses dog kun en grundtakst på 2 timer, der tillægges både eksaminator og censor.

Indtil 31. marts 2003 kan der maksimalt ydes 2 grundtakster a 8,5 timer pr. dag – uanset antallet af klasser/hold.

Bemærkninger:

En klasse/et hold defineres som en gruppe elever/kursister identificeret ved en klassebetegnelse/et holdnummer med et fælles pensum i et fag på samme niveau med samme lærer og eksamensopgivelser.

...

Stk. 5. Ud over grundtaksten, jf. stk. 2, 1. og 2. afsnit, tillægges eksaminator og censor for hver elev/kursist, der har gennemført en mundtlig eksamen/årsprøve, 2 gange den i Undervisningsministeriets bekendtgørelser fastsatte eksaminationstid.

...

Stk. 6. Ved eksamensformer, der ikke er omfattet af de pr. 1. april 2002 gældende eksamensbekendtgørelser, aftales med virkning fra 1. april 2003 grundtakst til eksaminator og censor lokalt på skolen.

...

Stk. 12. Bestemmelser i stk. 1-11 kan fraviges ved lokal aftale.”

I Amtsrådsforeningens forhandlingsafdelings beskrivelse den 12. marts 2002 af GL-forhandlingerne 2002 hedder det i overensstemmelse hermed om eksamen:

”Grundtaksten ændres fra 8,5 time til 9,5 time og bestemmelsen om maksimalt to grundtakster udgår.

...

Ved eksamensformer, der ikke er omfattet af de pr. 1. april 2002 gældende eksamensbekendtgørelser, aftales grundtakst til eksaminator og censor lokalt på skolen.”

Modsvarende blev det om eksamen sagt på GL’s hjemmeside bl.a.:

”Nye eksamensformer

Hvis der er tale om nye eksamensformer, der ikke er omfattet af eksamensbekendtgørelsen fra 2002, aftales grundtakst til eksaminator og censor lokalt på skolen.”

Fra redigeringsfasen for 2002-overenskomsten hedder det i en mail af 13. november 2002 fra konsulent i GL, Niels Hjortlund, til Inge Stokholm, Personalestyrelsen – c.c. til fuldmæg-

tigene Niels Willy Poulsen og Søren B. Larsen, Undervisningsministeriet, samt til forhandlingschef Helge Mørch Jensen og konsulent Pia Boisen, begge GL – bl.a.:

”Hermed fremsendes vedlagt et GL-papir med fortolkningseksempler i relation til grundtakster ved eksamen.

Papiret blev udarbejdet med henblik på oversendelse til Undervisningsministeriet, der har fået det for længst.

Papiret skulle meget gerne afspejle den af GL kendte forståelse lokalt af bestemmelsen om grundtakster ...

I kombination med OK02-udkastets § 28 stk. 6 (der håndterer forsøgseksamen og i det hele taget eksamen uden for den gældende eksamensbekendtgørelse) er samtlige eksamenssituationer håndteret klart og koncist i overenskomsten.”

I det vedhæftede GL-papir hedder det bl.a.:

”Eksamen indregnes således i lærerens årsopgørelse, at der gives

- en grundtakst og
- dobbelt medgået tid.

Grundtaksten er på 8,5 (9,5) timer ... eller på 2 timer (ved klasser/hold på 1 elev/kursist).

Grundtaksten udløses pr. klasse/hold ...

For så vidt eksamen finder sted på andre vilkår end de i eksamensbekendtgørelsen nævnte måder aftales timetallet lokalt på skolen (OK02-forslag).”

Den dagældende studenter- og hf-eksamensbekendtgørelse var bekendtgørelse nr. 544 af 30. juni 1999 med senere ændringer.

Det fremgår, at det statslige område i tiden efter indgåelsen af 2002-overenskomsten har anvendt et af Undervisningsministeriet udarbejdet indberetningsskema vedrørende ”censors merarbejde ved forsøgseksamen, stx og hf”, hvori det bl.a. er anført:

”En række forsøg med ændrede eksamensformer ved **mundtlig eksamen** medfører et merarbejde for censor, f.eks. når en del af eksamenspensum er individuelle eller gruppebaserede projekter, synopser eller andre former for skriftlige oplæg. Undervisningsministeriet har forhandlet aflønningen af dette merarbejde med Gymnasieskolerne Lærerforening. Merarbejdet i forhold til det almindelige pensum indplaceres i tre overordnede kategorier efter arten og omfanget af det samlede merarbejde.

Rektor/forstander skal vurdere omfanget af merarbejdet for censor og placere prøven i den relevante kategori. Censor orienteres af eksamensskolen ved kopi af indberetnings-skemaet.

Der anvendes følgende honorering pr. prøve ud over den normale overenskomstmæssige indregning for mundtlig censur:

Kategori 1: Honorar svarende til 5 timers skr. censur (+ 12,5 % i feriepenge)

Kategori 2: Honorar svarende til 7,5 timers skr. censur (+ 12,5 % i feriepenge)

Kategori 3: Honorar svarende til 10 timers skr. censur (+ 12,5 % i feriepenge)”

Gymnasiereformen blev vedtaget ved lov nr. 95 (gymnasieloven), 96 (hhx/htx-loven) og 97 (hf-loven) af 18. februar 2004.

I bemærkningerne til disse lovforslag – Folketingstidende 2003/04, tillæg A side 917 og side 1000 f – hedder det ligelydende bl.a.:

”4.4. Den nationale standard sikres bl.a. gennem prøver og eksamen

I de nuværende gymnasiale uddannelser er der med få undtagelser – herunder den større skriftlige opgave – reelt kun to prøveformer: Skriftlige og mundtlige enkeltfaglige, individuelle prøver. Disse prøveformer er ikke isoleret set egnet til at evaluere, i hvilket omfang de ændrede tilrettelæggelses- og undervisningsformer og det øgede samspil mellem fagene vil bevirke, at eleverne og kursisterne opnår en styrket faglighed og en øget studiekompetence, og i hvilket omfang eleverne og kursisterne når de fastsatte faglige mål.

De eksisterende prøveformer suppleres derfor med nye. Den enkelte elev og kursist skal møde flere prøveformer end i dag, således at opnåelsen af de forskellige kompetencer, der indgår i uddannelsen, dokumenteres. Den samlede eksamen for en elev eller kursist skal således afspejle, at eleven eller kursisten har mødt en bred vifte af forskellige prøveformer under uddannelsen. Den variation i prøveformerne, der skal tilstræbes, sker bl.a. på baggrund af erfaringerne med Udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser. Der er således ikke tale om hverken at forøge antallet af prøver eller at forlade de nuværende prøveformer, men at der tilføjes nye prøveformer, så dokumentationen af den enkelte elevs og kursists viden og kunnen bliver væsentligt mere nuanceret end i dag.

Der skal fortsat ske en individuel bedømmelse af den enkelte elev og kursist.

Prøveformerne er som i dag centralt fastsat, medmindre undervisningsministeren træffer anden beslutning vedrørende de mundtlige prøver. Den nærmere udformning udmøntes i bekendtgørelser.

...”

På grundlag af gymnasie- og hf-lovene blev udstedt stx- og hf-bekendtgørelserne, henholdsvis nr. 1348 og nr. 1345 af 15. december 2004. I disse bekendtgørelser med bilag er de nu omtvistede eksamensformer beskrevet således:

1) Eksamensprojekt (hf)

”Eksamensprojekt. Eksamensprojektet, der udarbejdes individuelt eller i grupper efter kursistens henholdsvis kursisternes beslutning, skal omfatte 2-3 fag. Det afsluttes med en individuel mundtlig prøve.

...

1.1 Eksamensprojektet, der udarbejdes af en eller flere kursister i fællesskab, omfatter 2-3 fag og afsluttes med en individuel mundtlig prøve på baggrund af en synopsis.

1.2 Eksamensprojektet udarbejdes inden for de sidste 6 uger af undervisningen.

2. Eksamensprojektets område

2.1 Den enkelte kursist, henholdsvis kursisterne vælger de fag, som eksamensprojektet udarbejdes i.

...

5.1 Der afholdes en individuel mundtlig prøve på baggrund af synopsisen. Eksaminanden medbringer synopsisen og evt. supplerende noter til prøven. Eksaminationstiden er 30 minutter pr. eksaminand. Prøven består af eksaminandens præsentation af og fremlægelse af synopsisen suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Censor kan inddrages i eksaminationen.”

2) Prøve i almen studieforbereelse (stx)

”Medio januar i 3.g udmelder Undervisningsministeriet emne(r), problemstillinger og rammer for fagkombinationer, som det pågældende år skal danne udgangspunkt for den afsluttende prøve. Samtidig hermed offentliggør ministeriet et elektronisk ressourcerum med materiale, der kan fungere som udgangspunkt for arbejdet med emnet.

Eksaminanden vælger en fagkombination med to bærende fag, og skolen udpeger vejleder(e) for den enkelte eksaminand.

Eksaminanden udarbejder en synopsis med udgangspunkt i emnet og inden for den valgte fagkombination.

Senest 1. marts afleveres en synopsis af et omfang på 3-5 sider. Studierapport og synopsis sendes til censor.

...

Der afholdes en individuel mundtlig prøve, som består af en præsentation af og uddybende dialog om synopsen. Med udgangspunkt i synopsen skal prøven desuden indeholde en dialog om problemstillinger fra elevens samlede forløb i almen studieforbereelse.

Eksaminationstiden er 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid.

Ved den mundtlige prøve er der en vejleder og en censor til stede. Disse skal samlet have kompetence inden for den af eksaminanden valgte fagkombination.”

3) Flerfaglig mundtlig prøve (hf) for

a. kultur- og samfundsfaggruppe

”Der afholdes en mundtlig prøve i faggruppen på grundlag af et kendt tema med ukendt bilagsmateriale af et omfang på 8-12 normalsider. Bilagsmateriale fremsendes til censor og godkendes af denne forud for prøvens afholdelse. På baggrund af det udleverede bilagsmateriale skal eksaminanden opstille, analysere og diskutere en eller flere flerfaglige problemstillinger.

Eksaminationstiden er 45 minutter pr. eksaminand. Der gives 3 timers forberedelsestid til udarbejdelse af en synopsis.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af synopsen suppleret med uddybende spørgsmål af eksaminator.”

b. naturvidenskabelig faggruppe

”Der afholdes en individuel, mundtlig prøve på grundlag af en opgave udarbejdet af eksaminatorerne. Opgaverne skal indeholde en overskrift og underspørgsmål samt kendt og/eller ukendt bilagsmateriale, som så vidt muligt omfatter emner/elementer fra alle de tre fag. Bilagsmaterialet kan omfatte tekst, figurer, levende materiale, laboratorieudstyr, modeller m.m. Det eksperimentelle arbejde skal indgå i så mange af opgaverne som muligt og eksaminationen tager udgangspunkt i et af de fællesfaglige emner eller projekter, der er arbejdet med i undervisningen.

Eksaminationstiden er 30 minutter. Forberedelsestiden er 60 minutter.”

I eksamensbekendtgørelse nr. 351 af 19. maj 2005 – nu gældende for folkeskolen og de almenne og studieforberedende ungdoms- og voksenuddannelser – hedder det bl.a.:

”Kapitel 4

Prøveformer

§ 10. Prøveformerne skal samlet tilgodese uddannelsens formål. Prøveformerne skal endvidere sikre, at der kan foretages en individuel bedømmelse af eksaminanderne.

Stk. 2. Prøverne tilrettelægges som individuelle prøver, medmindre andet er fastsat i reglerne om de enkelte fag eller uddannelser.

§ 11. Ved fastlæggelsen af prøveform indgår følgende elementer, jf. bilag 2:

...

Stk. 3. Den enkelte prøve kan være enkeltfaglig eller flerfaglig.

Stk. 4. Opgaverne til prøver med mundtlig besvarelse fordeles ved lodtrækning blandt eksaminanderne, medmindre andet fremgår af reglerne om de enkelte prøver. ...”

I det nævnte bilag 2 til bekendtgørelsen anføres:

”Beskrivelse af elementer, der indgår ved fastlæggelse af en prøveform efter § 11, jf. de enkelte fags læreplaner

1. Forlægget

...

d) Synopser udarbejdet i tilknytning til undervisningen/uddannelsen. Censor er gjort bekendt med synopserne forud for prøvens afholdelse.

...

2. Inddragelse af andet materiale

I forbindelse med prøven kan der inddrages materiale af forskellig art og form. ... De mulige former for materiale, der kan inddrages er:

a) En synopse udarbejdet i forberedelsen. Synopsen kan indtil prøvens start være ukendt af eksaminator og censor.

...”

2002-overenskomsten mellem GL og staten havde virkning for ét statsgymnasium og ca. 20 private selvejende gymnasier.

Med kommunalreformen forventedes de amtskommunale gymnasieskoler mv. at blive omdannet til selvejende institutioner, og de ville dermed blive omfattet af området for overenskomsten med staten.

På denne baggrund – den vedtagne gymnasiereform og den forestående kommunalreform – blev forhandlingerne om 2005-overenskomsterne indledt i december 2004 med krav fra GL bl.a. om, at mundtlig eksamen skulle indgå i undervisningstimetallet på baggrund af den centralt aftalte norm. Kravet blev afvist af arbejdsgiversiden.

I udkast af 21. februar 2005 hedder det i forhandlingsprotokol vedrørende overenskomstfornyelsen på det amtskommunale område:

”§ 24. Eksamen (I forventning om at der ikke fremover findes ”elever på særlige vilkår”, og da begreberne ”pensum” og ”eksamensopgivelser” skal erstattes af begrebet undervisningsbeskrivelser, skal der foretages rettelser, der er en konsekvens heraf.)”

I udkast af 22. februar 2005 er teksten:

”§ 24. Eksamen (Parterne er enige om, at specielt § 24 skal underlægges en redaktionsfase, hvor de begreber, der anvendes i dag, skal ændres. Parterne er også enige om, at sætterne ikke vil blive ændret i denne fase.)”

I den afsluttende forhandlingsprotokol af 23. februar 2005 blev den endelige tekst på det amtskommunale område:

”Arbejdstid

Parterne er enige om at ændre afsnit B (§§ 19-31) i overenskomsten, så bestemmelserne med virkning fra 01-08-2005 er følgende:

...

§ 24. Eksamen (Uændret. Parterne er enige om, at bestemmelsen gennemgås med henblik på en redaktionel tilretning som følge af gymnasireformen.)”

Umiddelbart derefter, den 25. februar 2005, indgik parterne på det statslige område forhandlingsprotokollat om overførsel af det amtskommunale forhandlingsresultat. Det hedder indledningsvis i protokollatet:

”1. Overførsel fra det (amts)kommunale resultat

Parterne er enige om at overføre følgende dele af resultatet vedrørende fornyelse pr. 1. april 2005 af overenskomsten for lærere i gymnasieskolen, ved studenterkursus samt hf-kursus, herunder den studieforberevende enkeltfagsundervisning indgået mellem ARF m.fl. og GL:

Punkt 6 Arbejdstid ...

Overførslen sker med de nødvendige redaktionelle tilpasninger. ...”

Om virkningen af kommunalreformen hedder det i protokollatet bl.a.:

”I forbindelse med den forventede overførsel af gymnasieskolen m.v. til statsligt regi som led i implementering af kommunalreformen er parterne enige om følgende principper:

- Fra overførselstidspunktet overgår de (amts)kommunalt ansatte lærere til ansættelse efter overenskomst for de private gymnasieskoler mv. idet de pågældende bevarer hidtidig løn og pension, samt regulering efter den (amts)kommunale reguleringsordning i den resterende del af overenskomstperioden.”

Arbejdet med redigering af overenskomstteksten blev derefter i første omgang indledt i amtskommunalt regi.

I konsulent Pia Boisens håndskrevne notat fra et redaktionsmøde med Amtsrådsforeningen den 31. marts 2005 hedder det bl.a.:

”§ 24 stk. 6 udgår”

Ved skrivelse af 9. maj 2005 fra kontorchef Bente Ørum, Undervisningsministeriet, til private gymnasier, hf-kurser, studenterkurser og Akademiet i Sorø – dvs. de institutioner, der var omfattet af statens overenskomst med GL – blev disse bemyndiget til at administrere i overensstemmelse med forliget om fornyelse af overenskomsten. Det siges i skrivelsen bl.a.:

”Det statslige forlig overfører en række punkter fra det (amts)kommunale forlig af 23. februar 2005 ... Forligsteksten ... om arbejdstid ... overføres ... Eventuelt andre senere tekster udarbejdet af Amtsrådsforeningen og Gymnasieskolernes Lærerforening i fællesskab indgår ikke i bemyndigelsen og kan således ikke anvendes.”

I Forhandlingskontorets vedlagte notat af s.d. om administrationsgrundlaget hedder det bl.a.:

”Arbejdstidsaftalen

De væsentligste ændringer er sket i arbejdstidsbestemmelserne, og er gennemført i lyset af den kommende gymnasireform. Ændringerne er først og fremmest sket i henholdsvis § 24(22) ... og § 27(25) ... En række paragraffer føres uændret videre i forhold til tidligere, fx § 25(23). Akkorder og § 26(24). Eksamen.”

Arbejdet i amtskommunalt regi med at redigere overenskomstteksten gik imidlertid i stå og blev derefter videreført i statsligt regi. Som led i dette arbejde sendte forhandlingschef Helge Mørch Jensen den 19. december 2005 sålydende mail til kontorchef Bente Ørum og fuldmægtig Niels Willy Povlsen:

”Hermed, som opfølgning på mødet 13.12.05. GL’s beskrivelse af de nye eksamensbegivenheder som vi udmærket finder kan rummes inden for den gældende overenskomst.”

I den vedhæftede beskrivelse hedder det om de nu omtvistede eksamener:

”Den tekniske arbejdsgruppe har drøftet 3 typer eksamensbegivenheder, der er en del af gymnasireformen:

...

2. Hf-eksamen i henholdsvis kultur- og samfundsfaggruppen og i naturvidenskabelig faggruppe.

Der er her tale om en mundtlig eksamen, hvor der deltager flere eksaminatorer i hver enkelt elevs eksamination.

Disse eksamensbegivenheder kan håndteres inden for overenskomstens eksamensbestemmelser, der angiver grundtakst og takst pr. elev for eksaminator og censor. Efter overenskomsten skal begge eksaminatorer honoreres efter de her angivne takster.

3. Den afsluttende prøve i almen studieforbereelse i det almene gymnasium og eksamensprojektet på hf.

Der er her tale om eksamensbegivenheder, hvor eleverne afleverer et skriftligt produkt, der efterfølgende – evt. sammen med en studierapport eller lign. – danner baggrund for en mundtlig eksamination. Der indgår flere fag i projektet (2 fag på stx og 2-3 fag på hf). Der deltager en lærer og en censor i hver eksamination.

UVM har oplyst at man teknisk vil udpege censorer, således at fx en censor i fysik kobles sammen med en skiftende række af vejledere alt efter elevernes valg, således at den pågældende censor dækker censuren af elever der har valgt fysik-dansk, fysik-matematik, fysik-historie osv., mens eksaminatorerne vil skifte i løbet af dagen.

Ud over den afleverede synopsis med tilhørende faglig baggrundslitteratur, skal også studierapporten og elevens generelle udbytte af undervisningen i almen studieforbereelse inddrages i eksaminationen.

Denne nye eksamensform falder inden for overenskomstens klasse/hold definition, idet eleverne fra samme klasse har samme studierapport. Honorering finder sted efter overenskomsten.

Eksempelvis de 4 elever fra 3.a, der har skrevet synopsis i fagene fysik og dansk må således betragtes som et hold i eksamensbestemmelsens forstand og lærer og censor honoreres herefter.

Alternativt kan man overveje om forskellene mellem emner for synopsis og dens baggrundsmateriale vil være så stor at der i stedet er tale om en lang række hold af én elev. I så fald kan bestemmelsen om hold på 1 elev i den nuværende eksamensbestemmelse anvendes.

UVM har i forbindelse med forsøgseksamener anerkendt at der er et nyt, ekstraarbejde knyttet til censuren, når censor skal sætte sig ind i skriftlige produkter som fx en synopsis, hvorfor dette ekstraarbejde tillige skal honoreres og en bestemmelse herom skal indsættes i overenskomstens eksamensbestemmelser.”

Med mail af 3. januar 2006 sendte fuldmægtig Niels Willy Povlsen Undervisningsministeriets oplæg. Det hedder i dette oplæg:

”Ændringer til § 21. Eksamen

Af overenskomstforliget fremgår det, at parterne er enige om, at bestemmelsen gennemgås med henblik på en redaktionel tilretning som følge af gymnasiereformen.

Klasse/hold

I det store hele er klasser og hold efter gymnasiereformen fortsat en identificerbar størrelse, men der kan være et problem i forhold til flere lærere, der har delt undervisningen.

Set i relation arbejdstidsaftalens definition af klasser/hold, som den fremgår af bemærkningen til stk. 2 i den nuværende paragraf om eksamen er det ikke det forhold, at der forsat er klasser/hold som er identificerbare, der er problematisk, men derimod den definitions-mæssige afgrænsning af en klasse/et hold, der består i at klassen/holdet skal have et fælles pensum i et fag på samme niveau med samme lærer og eksamensopgivelser.

Det er især den afgrænsning, der ligger i et fælles pensum, med den samme lærer og eksamensopgivelser, der er utidssvarende i forhold til gymnasiereformen. Som følge af gymnasiereformen eksisterer begreberne fælles pensum og eksamensopgivelser ikke længere. Desuden er det muligt, at flere lærere kan undervise en klasse/et hold i forskellige emner.

I stedet for fælles pensum og eksamensopgivelser skal der udarbejdes ”en skriftlig undervisningsbeskrivelse for henholdsvis flerfaglige forløb og det enkelte hold eller den enkelte klasse”.

På baggrund af det ovenstående foreslås der derfor følgende definition:

”Et hold defineres som en gruppe elever/kursister identificeret ved en holdbetegnelse med samme undervisningsbeskrivelse i et fag på samme niveau”.

...

Eksamensformer

Som følge af gymnasiereformen er der indført en række nye eksamensformer. Det drejer sig om følgende:

hf

- Flerfaglig mundtlig prøve i hver af de to faggrupper, den naturvidenskabelige faggruppe og kultur- og samfundsfaggruppen
- Større skriftlig opgave
- Eksamensprojekt

stx

- Studieretningsprojekt
- Prøve i almen studieforberedelse

Bortset fra den flerfaglige mundtlige prøve er det karakteristisk for disse prøveformer, at der i forbindelse med undervisningsforløbet er blevet udarbejdet ... rapporter, synopsis og lign. under vejledning en eller flere vejledere. Rapport/synopsis danner baggrund for den mundtlige eksamination.

I de flerfaglige mundtlige prøver (hf) er der i den naturvidenskabelige faggruppe en eksamination på 30 minutter, mens prøven i kultur- og samfundsgruppen består i en eksamination på baggrund af en synopsis, som eksaminanden har udarbejdet i løbet af 3 timers forberedelsestid i tilknytning til eksamen.

Der er i OK-forliget i bestemmelserne om opgaveevaluering taget højde for lærernes tid til vejledning og opgaveevaluering.

...

Desuden er der i § 22, stk. 5 angivet:

Uddannelsestid til

- Studieretningsprojektet
- Eksamensprojektet på hf
- Større skriftlige opgave på hf
- Termins- og årsprøver

betragtes som elevtid.

Mht. til elevtid til prøve i almen studieforberedelse beslattes denne af rektor efter drøftelse med de involverede lærere.

Det giver anledning til at rubricere de nævnte eksamensformer således:

...

B. Eksamensprojekt (hf) og prøve i almen studieforberedelse (stx)

Der er tale om eksamensformer, hvor det traditionelle holdbegreb ikke længere er meningsfuldt, idet eleverne som udgangspunkt kan vælge forskellige fag, som indgår i henholdsvis eksamensprojektet og i prøven i almen studieforberedelse.

Som udgangspunkt forstiller ministeriet sig en prøveafvikling, hvor der udpeges en censor for det fag, der er fælles, mens skolen stiller med lærer/eksaminator i det/de fag, der er forskelligt fra eksamination til eksamination.

B1. Eksamensprojekt (hf)

Eksamensprojektet er kendetegnet af, at der forud for den mundtlige eksamen udarbejdes en synopsis under vejledning, og hvor den mundtlige eksamination tager 30 minutter. Den mundtlige eksamination foretages på baggrund af den udarbejdede synopsis. Kursisten (eksaminanden) vælger selv de 2-3 fag, som eksamensprojektet udarbejdes i. Synopsis udarbejdes inden for de sidste 6 uger af undervisningen.

Den mundtlige eksamen består i en præsentation og fremlæggelse af synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Censor kan inddrages i eksaminationen.

For så vidt angår honoreringen af vejledning og opgaveevaluering, sker denne på baggrund af den elevtid (ca. 25 timer), som er afsat til hver enkelt opgave, mens der ikke er taget højde for tid til eksaminator og censor ved den mundtlige eksamen.

B 2. Prøven i almen studieforbereelse (stx)

For så vidt angår prøven i almen studieforbereelse vil ministeriet udmelde emner, problemstillinger og rammer for fagkombinationer, som det pågældende år skal danne udgangspunkt for den afsluttende prøve. Samtidig offentliggør ministeriet et elektronisk ressourcerum med (baggrunds)materiale, der kan fungere som udgangspunkt for arbejdet med emnet. For så vidt angår baggrundsmaterialet er dette fælles for hele årgangen.

Den enkelte elev vælger en fagkombination med to bærende fag som baggrund for synopsis på 3-5 sider.

Ifølge UVM/GYM vil studierapporten ikke indgå i eksaminationen, så eksamen vil bestå af en eksamination på baggrund af synopsis.

Ved den mundtlige eksamen er det forudsat, at der er en vejleder og en censor til stede. Disse skal samlet have kompetence inden for den fagkombination, som eksaminanden har valgt.

For så vidt angår honoreringen af vejledning og opgaveevaluering, sker denne på baggrund af den elevtid, som er afsat til hver enkelt opgave, mens der ikke er taget højde for tid til eksaminator og censor i den mundtlige prøve.

C. Flerfaglig mundtlige prøve

I henholdsvis den naturvidenskabelige faggruppe og i kultur- og samfundsgruppen aflægges der hver en mundtlig prøve. Prøven varer henholdsvis 30 eller 45 minutter på baggrund af en opgave, som eksaminanden trækker.

Hver af de to faggrupper består af 3 fag, og det er forudsat, at der i den mundtlige prøve i den naturvidenskabelige faggruppe er 1 til 2 eksaminatorer til stede. Tilsvarende kan der også være 1 til 2 eksaminatorer til stede i den mundtlige prøve i kultur- og samfundsgruppen.

Den mundtlige prøve er flerfaglig eller tværfaglig. Den naturvidenskabelige mundtlige prøve afholdes på grundlag af en opgave udarbejdet af eksaminatorerne, mens prøven i kultur- og samfundsgruppen afholdes på grundlag af et kendt tema med et af eleven ukendt bilagsmateriale i størrelsesorden 8-12 sider, og hvor eksaminanden i forberedelsestiden (3 timer) udarbejder en synopsis.

Som hovedregel vil der være 1 til 2 eksaminatorer til stede for at alle 3 faglige kompetencer er repræsenteret, idet ministeriet tilrettelægger det på den måde, at der udpeges

en censor med kompetence i ét af de 3 fag, der indgår i faggruppen. Der kan således højst være 2 lærere og en censor til stede.

Der er ikke taget stilling til, hvordan disse 1 til 2 lærere og censoren skal honoreres.”

Der kunne imidlertid ikke opnås enighed mellem parterne om honoreringen af de omhandlede mundtlige prøver, og der blev nu fra statslig side blev henvist til overenskomstens § 26, stk. 6.

Der blev herefter indledt fagretlig behandling. I referatet fra mæglingsmøde den 31. januar 2006 hedder det:

”...

Anledningen til mæglingsmødet var, at der under redigeringen af overenskomsten er konstateres uenighed om rækkevidden af eksamensbestemmelsen, som i henhold til det mellem parterne indgået overenskomstforlig af 25. februar 2005 videreføres, idet parterne har været enige om, at bestemmelsen gennemgås med henblik på en redaktionel tilretning som følge af gymnasireformen.

Det er Finansministeriets opfattelse, at der med gymnasireformen er indført nye eksamensformer vedrørende eksamensprojekt (hf), prøve i almen studieforbereelse (stx) samt flerfaglige mundtlige prøver. Disse nye eksamensformer er omfattet af den nuværende eksamensbestemmelses § 26, stk. 6 hvorefter grundtaksten til eksaminator og censor aftales lokalt for eksamensformer, der ikke er omfattet af de pr. 1. april 2002 gældende eksamensbekendtgørelser. Finansministeriet bemærkede at GL ikke under forhandlingerne havde forudsat en ændret henvisning til eksamensbekendtgørelserne.

GL kunne ikke erklære sig enig i, at tid til eksaminatorer og censorers medvirken ved eksamen skal aftales lokalt. Tiden til lærernes medvirken ved eksamen er aftalt centralt i overenskomsten.

GL fremførte i tilslutning hertil, at der ved overenskomstfornyelsen pr. 1. april ikke har været rejst krav om ændringer i overenskomstens eksamensbestemmelser. Som følge heraf er der ikke aftalt ændringer og GL ønsker ikke en videreførelse af overenskomstforhandlingerne i forbindelse med overenskomstens redaktion. Der skal alene ske en redaktionel tilretning, således at der i § 26, stk. 6 henvises til de nye bekendtgørelser om eksamen.

Enighed kunne ikke opnås.

Parterne er enige om at lade spørgsmålet afgøre ved faglig voldgift efter hovedaftalens § 7. Der er enighed om at fremme sagen og at Finansministeriet fremsender klageskrift inden 4 uger.”

Forklaringer

Kontorchef Bente Ørum, Forhandlingskontoret, Undervisningsministeriet, har forklaret, at på grund af den forestående kommunalreform spillede Finansministeriet en særlig rolle under forhandlingerne om 2005-overenskomsten. Undervisningsministeriet deltog derfor aktivt i forhandlingerne sammen med Amtsrådsforeningen. Det var ret kaotiske forhandlinger, og de relevante bekendtgørelser om gymnasireformen fremkom først meget sent i forløbet. Hun var ikke under overenskomstforhandlingerne opmærksom på de nye særlige eksamensformer. I det hele taget var eksamensdelen slet ikke i fokus under forhandlingerne, og den blev kun nævnt i forbifarten som værende uden problemer. Hun var derfor ikke i februar 2005 nede i bilagene til bekendtgørelsen. Det var først, da overenskomstforslaget senere på året skulle udmøntes i renskrevet tekst, at hun ikke kunne få den almindelige akkord til at passe. Under forhandlingerne i tiden fra december 2004 til februar 2005 blev der i begyndelsen brugt megen tid på GL's oplæg til en helhedsmodel, og der blev holdt mange møder herom. Men modellen blev afvist af arbejdsgiversiden, fordi den ville give for lidt undervisning. Man gik derefter over til at tilrette den hidtidige overenskomst efter gymnasireformen, men behandlede ikke særskilt eksamensformerne. Undervisningskonsulent Claus H. Christensen deltog som tekniker, dvs. som ekspert i gymnasieforhold, men deltog ikke som forhandler. I det hele taget var der mange teknikergrupper i funktion i det afsluttende hektiske forhandlingsforløb.

Ret beset blev ministeriet alt for sent opmærksom på, at de nye eksamensformer slet ikke passede til den centralt aftalte akkord. Hun søgte derfor en forhandlingsløsning af dette problem under det afsluttende arbejde med redigering af overenskomstteksten omkring årsskiftet 2005/06. Men GL nægtede pure at forhandle herom. Først da en forhandlingsløsning ikke havde vist sig mulig, henviste de statslige forhandlere til, at de nye mundtlige eksamensformer så måtte honoreres efter lokal aftale i henhold til § 26, stk. 6. Når dette ikke var sket før, skyldtes det nok, at striden længe stod om, hvorvidt de nye eksamensformer som hævdede af GL var omfattet af de gældende centralt aftalte akkorder. Det var i første række afgørende

for hende at finde en omkostningsneutral løsning, når den almindelige akkord havde vist sig urimeligt dyr.

Hun er ikke klar over, om § 26, stk. 6, er blevet brugt på forsøgsordninger under 2002-overenskomsten. Efter indholdet af det fremlagte indberetningsskema for censorer har det næppe været tilfældet i fuldt omfang, men hun ville kun høre om det i tilfælde af lokal uenighed. Indberetningsskemaet så hun første gang omkring årsskiftet 2005/06. Det har aldrig passeret Forhandlingskontoret.

Undervisningskonsulent Claus H. Christensen har forklaret, at han deltog i det lovforberedende arbejde vedrørende gymnasireformen, herunder med hensyn til stx-bekendtgørelsen. Han deltog endvidere som tekniker under forhandlingerne om 2005-overenskomsten. Han deltog ikke som forhandler vedrørende overenskomstfornyelsen, og han havde intet mandat til at tegne ministeriet.

De nu omhandlede eksamensformer ligger klart uden for rammerne af den tidligere eksamensbekendtgørelse og kunne ikke lovligt have været praktiseret dengang på anden måde end i form af særskilt godkendte forsøgsordninger. I forhold til den tidligere eksamensbekendtgørelse er der for gymnasiets vedkommende (stx) alene tale om en ny eksamensform for så vidt angår én af i alt 11 prøver, idet de øvrige 10 prøver overvejende gennemføres som de hidtil gældende prøver. For hf's vedkommende er der derimod tale om 3 af 11 prøver.

Han husker ikke, at han under forhandlingerne om 2005-overenskomsten skulle have deltaget i en undergruppe med deltagelse af bl.a. GL's direktør og forhandlingschef om, hvorvidt der som følge af gymnasireformen var behov for at ændre i arbejdstidsbestemmelserne. Det forekommer ham helt usandsynligt, at dette skulle have været tilfældet, idet han jo var helt uden ethvert forhandlingsmandat. Han har heller ikke hørt, endsige foreslået, at § 26, stk. 6, skulle udgå af overenskomstteksten. Han er ikke bekendt med, hvorledes det fremlagte skema for censorer under forsøgsordninger har været anvendt.

Forhandlingschef Helge Mørch Jensen har forklaret, at GL's medlemmer under forhandlingerne om 2002-overenskomsten ligesom tidligere ønskede en central løsning af vederlags-

spørgsmål, dvs. også gældende for deltagelsen i de forskellige forsøgsordninger, der da allerede var iværksat til forberedelse af den forventede gymnasiereform. Det lykkedes for GL's forhandlere at opnå en forhøjelse af den centralt aftalte akkord fra 8 til 9½ timer. Men for så vidt angik forsøgsordningerne måtte GL affinde sig med § 26, stk. 6. Bestemmelsen herom blev formuleret under de amtskommunale forhandlinger, men også statens forhandlere måtte være klar over, at der var tale om en ren forsøgsbestemmelse, som klart ikke var tiltænkt at skulle anvendes under en permanent eksamensordning. Han husker ikke, at bestemmelsen og dens formulering blev særskilt drøftet i statsligt regi. I tiden derefter blev § 26, stk. 6, da også anvendt ved forsøgsordninger, dog at censors merarbejde, som indberetningsskemaet viser, blev ordnet centralt. Dette passer også med, at det kun er vedkommende eksaminator, der er knyttet til den pågældende skole. Det er forbundet med store praktiske vanskeligheder, hvis der lokalt skal indgås aftale også om honoreringen af censor

Forhandlingerne om 2005-overenskomsten foregik i lyset af den netop vedtagne gymnasiereform. Efter GL's opfattelse gav stx- og hf-bekendtgørelserne ikke anledning til at rejse særskilte krav i den forbindelse, og GL ønskede heller ikke arbejdstidsbestemmelserne ændret. Dette er også, hvad GL's senere beskrivelse, der er vedhæftet hans mail af 19. december 2005, er udtryk for. Han deltog under overenskomstforhandlingerne i et møde med repræsentanter fra Undervisningsministeriet og Amtsrådsforeningen. Claus H. Christensen deltog som repræsentant for ministeriet. Der var på mødet almindelig enighed om, at § 26, stk. 6, var en ren forsøgsbestemmelse, som for så vidt i den endelige redaktion af overenskomstteksten kunne udgå som overflødig. Ingen gav i hvert fald udtryk for andet. 2005-overenskomsten ændrer da heller ikke satserne. Det skal altså koste det samme. Men selvfølgelig er det nødvendigt at foretage redaktionelle/terminologiske ændringer af overenskomstteksten, eftersom gymnasiereformen indeholder mange helt nye betegnelser.

På det første redaktionsmøde i marts 2005 med Amtsrådsforeningen var der fuld enighed mellem GL og Amtsrådsforeningen om, at § 26, stk. 6 (§ 24, stk. 6) skulle udgå af overenskomstteksten. De nye eksamensprøver blev end ikke nævnt i den forbindelse. Redaktionsarbejdet med Amtsrådsforeningen gik imidlertid i stå i foråret 2005, fordi Amtsrådsforeningen på grund af den forestående kommunalreform ikke havde den store interesse heri og derfor ikke ville ofre de nødvendige ressourcer. Arbejdet blev derefter videreført med Persona-

lestyrelsen. Her forløb alt uden større problemer og uden realitetsforhandlinger. De var næsten færdige med redigeringsarbejdet, da de i begyndelsen af december 2005 nåede frem til eksamensbestemmelserne, for hvilke Personalestyrelsen på forhånd havde varslet, at man ville se nærmere på. Det var især holddefinitionen, som ikke længere passede. Der blev derfor nedsat en arbejdsgruppe til behandling af dette spørgsmål. Han sendte til brug for behandlingen mailen af 19. december 2005, der var vedhæftet GL's beskrivelse, der viste, at honorering generelt kunne ske efter den gældende centralt aftalte akkord. Allerede før GL den 3. januar 2006 modtog Undervisningsministeriets oplæg, stod det imidlertid klart for ham, at ministeriet i virkeligheden ønskede indgået en helt ny honoreringsaftale herom. GL kunne for så vidt godtage ministeriets forslag til holddefinition. Men i øvrigt var GL af den klare opfattelse, at selve honoreringen af eksamensarbejdet var endeligt aftalt i og med overenskomstforliget. Pia Boisen deltog den 5. januar 2006 i et møde bl.a. med Bente Ørum. Pia Boisen var instrueret om at afvise realitetsforhandlinger om honoreringen, og mødet endte med, at GL sagde totalt nej. Han deltog selv i et nyt møde den 11. januar, hvor Bente Ørum tilbød en "omkostningsneutral" løsning. Dette afviste han med henvisning til den i overenskomsten aftalte akkordering. Det var først på et nyt møde i Personalestyrelsen den 12. januar 2006, at § 26, stk. 6, for første gang overhovedet blev nævnt i den forbindelse. Det var chefkonsulent Mogens Esmarch, Personalestyrelsen, der nu pludselig bragte § 26, stk. 6, på banen.

Konsulent Pia Boisen har forklaret, at hun deltog i forhandlingerne om 2002-overenskomsten, hvor § 26, stk. 6, blev indsat med henblik på de iværksatte forsøgsordninger. Under redigeringsfasen nævnte Undervisningsministeriets forhandlere, at man ville se på holddefinitionen i forhold til gymnasiereformen, som man vidste, var på vej. GL gav klart udtryk for, at dette spørgsmål måtte tages op senere, når det måtte vise sig relevant. Det var for hende klart, at også statens forhandlere var bekendt med, at § 26, stk. 6, alene angik forsøgsordninger.

Under forhandlingerne om 2005-overenskomsten kendte man indholdet af uddannelsesbekendtgørelserne, som givetvis havde været til høring hos GL inden udstedelsen. Forholdet var for GL's medlemmer, at der med reformen kunne blive tale om både lettere og sværere arbejdsopgaver. I GL drøftede man indgående alle de forskellige prøver og betydningen heraf for de centralt aftalte akkordsatser. På dette grundlag ville der efter GL's vurdering i sidste

ende blive tale om gennemsnitligt stort set den samme arbejdsmæssige belastning. Mandatet til forhandlingsgruppen blev derfor, at der ikke skulle søges opnået nogen ændring af akkordsatserne. Det var i øvrigt et velkendt problem, at GL ønskede centralt aftalte akkorder, mens arbejdsgiversiden ønskede så meget som muligt aftalt lokalt. Det afsluttende protokollat med Amtrådsforeningen resulterede med, at § 24 (§ 26) ikke blev ændret, og alle var enige om, at gymnasiereformen hermed var handlet af. Dette svarer også helt til, at det på et redaktionsmøde den 31. marts 2005 blev aftalt med Amtrådsforeningen, at § 24, stk. 6 (§ 26, stk. 6) kunne udgå af overenskomstteksten nu, hvor reformen var vedtaget, og hvor yderligere forsøg herom derfor ikke længere var nødvendige.

I november/december 2005 blev redigeringsarbejdet genoptaget i statsligt regi, og man var næsten blevet færdig med arbejdet, da der opstod diskussion om holddefinitionen i relation til tværfaglige prøver. Hun nævnte i den forbindelse, at § 26, stk. 6, skulle udgå af overenskomstteksten, fordi den efter vedtagelsen af reformen havde mistet sin betydning, og ingen af mødedeltagerne gav udtryk for en anden opfattelse. Den 13. december 2005 mødtes skrivegruppen i Undervisningsministeriet. Ministeriet ville have holddefinitionen omskrevet. Det var GL for så vidt enig i, og der var også andre sproglige ændringer, der var nødvendige. Ministeriets repræsentanter ville så drøfte de nye eksamensformer. Hun henviste imidlertid til, at det var de gældende centralt aftalte akkordsatser, der skulle anvendes, hvad enten det nu måtte skulle være satsen for hold eller satsen for enkeltelever. I det hele taget forstod hun ikke, hvorfor det netop var de nu omtvistede 3 eksamensformer, der blev bragt på tale, og da slet ikke, hvorfor det først var nu under redigeringsarbejdet, at der blev rejst spørgsmål herom. På mødet i Undervisningsministeriet den 5. januar 2006 foregik der ikke forhandlinger. Kun holddefinitionen blev drøftet. § 26, stk. 6, blev først taget frem af de statslige forhandlere på mødet den 12. januar i Personalestyrelsen.

Parternes argumenter

Klager har anført, at de omhandlede nye eksamensformer ikke er omfattet af den eksamensbekendtgørelse, der var gældende pr. 1. april 2002. Det følger derfor direkte af ordlyden af § 26, stk. 6, i 2002-overenskomsten – der blev opretholdt uændret ved overenskomstforliget af

25. februar 2005 – at grundtaksten til eksaminator og censor ved disse eksamensformer skal aftales lokalt på vedkommende skole, og at grundtaksten således ikke er omfattet af en centralt fastsat norm som beskrevet i de øvrige bestemmelser i § 26.

Hverken ordlyden af § 26, stk. 6, eller det, der er oplyst om forhandlingerne på det statslige område forud for indsættelsen af § 26, stk. 6, i 2002-overenskomsten, giver noget grundlag for at antage, at bestemmelsen udelukkende blev indsat for at gælde for forsøgsordninger. At dette er tilfældet, svarer også til indholdet både af GL-konsulent Niels Hjortslunds mail af 13. november 2002 og af GL's orientering om overenskomsten på foreningens hjemmeside. Og heller ikke Amtsrådsforeningens beskrivelse i marts 2002 af forhandlingsresultatet nævner noget om forsøgsordninger.

Det, der er oplyst om overenskomstforliget i februar 2005 og om tiden derefter, giver heller ikke støtte for anden forståelse af bestemmelsen end den af klager hævdede. Og der er end mindre noget grundlag for at fastslå, at de statslige forhandlere på noget tidspunkt, hverken direkte eller indirekte, har godkendt GL's nu hævdede forståelse af § 26, stk. 6.

I forhold til den pr. 1. april 2002 gældende eksamensbekendtgørelse er der klart tale om nye eksamensformer, og det er derfor i sig selv uden betydning, om de centralt aftalte akkorder rent faktisk måtte kunne anvendes på disse eksamensformer.

Det er endelig uden betydning for gyldigheden af § 26, stk. 6, at denne bestemmelse først meget sent under arbejdet med redigeringen af 2005-overenskomsten blev bragt på banen af de statslige forhandlere. I februar 2005 var det blevet aftalt, at § 26 skulle fortsætte uændret, og eksamensformerne var ikke blevet særskilt drøftet i den forbindelse. Under arbejdet med redigeringen af overenskomstteksten afviste statens forhandlere endvidere konsekvent at acceptere, at de centralt aftalte akkorder kunne anvendes på de nye mundtlige eksamensformer.

Klager har over for indklagedes selvstændige modpåstand særlig gjort gældende, at denne påstand reelt forudsætter, at § 26, stk. 6, helt afskaffes. Afgørelsen heraf beror imidlertid på andet og mere end en blot redaktionel tilretning, og en sådan afgørelse kan derfor slet ikke træffes under en faglig voldgiftssag.

Indklagede har til støtte for sin påstand om frifindelse anført, at ordlyden af § 26, stk. 6, i 2002-overenskomsten ikke blev videreført ved overenskomstforliget i februar 2005. Tværtimod hedder det i protokollaterne fra februar 2005, at § 26 skal omskrives – ”gennemgås med henblik på en redaktionel tilretning” – i konsekvens af gymnasiereformen. § 26, stk. 6, skal således forstås i lyset både af de forsøgsordninger, der i 2002 var iværksat med henblik på den forventede gymnasiereform, og den i 2005 vedtagne gymnasiereform.

GL måtte ved 2002-overenskomstens § 26 acceptere, at de centralt aftalte akkorder kun skulle omfatte gældende eksamensordninger og ikke de allerede dengang iværksatte forsøgsordninger. Men da overenskomstforliget blev indgået i februar 2005, var der heller ikke for så vidt angår de nu omhandlede eksamensformer længere tale om forsøgsordninger. De forelå nu alle som eksamensordninger med hjemmel i gældende bekendtgørelser. Når andet ikke er aftalt, er det dermed blevet en del af den redaktionelle tilretning af § 26, at § 26, stk. 6 – hvis denne bestemmelse overhovedet skal opretholdes – skal tilrettes som henvisende til de i 2005 gældende bekendtgørelser. Under alle omstændigheder skal nu også de omtvistede nye eksamensformer honoreres efter de centralt aftalte akkordsatser, så meget mere som de almindelige akkorder er umiddelbart anvendelige på disse eksamensformer.

I overenskomstperioden kan en overenskomst kun ændres, såfremt overenskomstparterne er indforstået hermed. Det var derfor med fuld ret, at GL konsekvent afslog at genoptage overenskomstforhandlingerne under det afsluttende arbejde i december 2005 med redigering af overenskomstteksten. Og det var først, efter at GL havde afslået at indgå i sådanne nye forhandlinger, at de statslige forhandlere, næsten et år efter overenskomstforliget, pludselig påberåbte sig § 26, stk. 6, som en selvstændig bestemmelse om lokal akkordering.

§ 26, stk. 6, er imidlertid en ren forsøgsbestemmelse, der har udtømt sin virkning med den vedtagne gymnasiereform, og som derfor – således som indklagede har nedlagt selvstændig påstand om – skal udgå af 2005-overenskomsten i konsekvens af den ved overenskomstforliget aftalte redaktionelle tilretning af § 26.

Der har ikke kunnet opnås enighed eller flertal mellem de af hver af parterne valgte voldgiftsmænd. Afgørelsen træffes derfor af **opmanden**, højesteretsdommer Poul Sørensen, der **udtaler**:

Indledningsvis bemærkes, at det allerede efter de foran gengivne bemærkninger til lovforslagene om gymnasiereformen er ubetænkeligt at lægge til grund, at de eksamensformer, som denne sag angår, er nye former for eksamener, der ikke kunne være gennemført på grundlag af de pr. 1. april 2002 gældende eksamensbekendtgørelser.

Hverken de afgivne forklaringer eller de dokumenter, der er fremlagt om parternes forståelse af 2002-overenskomstens § 26, stk. 6, giver grundlag for at indlægge en anden forståelse af denne bestemmelse, end hvad der følger af bestemmelsens ordlyd.

Ifølge 2002-overenskomstens § 26, stk. 6, aftales grundtakst til både eksaminator og censor lokalt på skolen, når der er tale om eksamensformer, der ikke er omfattet af de dagældende eksamensbekendtgørelser. Selv om bestemmelsen ikke nævner forsøg eller forsøgsordninger, kan bestemmelsen pr. definition umiddelbart kun have virkning for eksamensforsøgsordninger, eftersom sådanne eksamensformer kun kan gennemføres som led i ministerielt godkendte forsøg. For så vidt må der altså gives indklagede medhold i, at § 26, stk. 6, i 2002-overenskomsten i hvert fald umiddelbart angår forsøgsordninger.

I sammenhæng med de øvrige bestemmelser i § 26 fremstår bestemmelsen i § 26, stk. 6, imidlertid samtidig i 2002-overenskomsten som en præcisering af, at de centralt aftalte akkordsatser, der i øvrigt er indeholdt i bestemmelserne i § 26, kun skal finde anvendelse på de eksamensformer, der er omfattet af de dagældende eksamensbekendtgørelser.

I 2002-overenskomstens gyldighedsperiode måtte det hermed kræve overenskomstparternes indforståelse ikke blot, hvis de centralt aftalte akkorder skulle anvendes på nye eksamensforsøgsformer. Men det måtte efter § 26, stk. 6, også kræve overenskomstparternes indfor-

ståelse, hvis de centralt aftalte akkorder skulle anvendes på nye eksamensformer, der i overenskomstperioden måtte blive indført ved nye eksamensbekendtgørelser mv.

Ved overenskomstforliget i februar 2005 blev § 26 om eksamen – via henvisningen til forliget på det amtskommunale område – videreført ”uændret”, alene med tilføjelse om, at bestemmelsen skulle ”gennemgås med henblik på en redaktionel tilretning som følge af gymnasireformen”. På det tidspunkt var gymnasireformen vedtaget. De relevante uddannelsesbekendtgørelser med deri indeholdte nye eksamensformer var blevet udstedt, og de nye eksamensformer stod for en del for at skulle praktiseres første gang ved sommereksamen 2006.

De centralt aftalte akkorderinger i 2002-overenskomsten ville som nævnt ikke uden overenskomstparternes samtykke skulle omfatte de nye eksamensformer. Der må allerede derfor kræves rimelige holdepunkter for at fastslå, at det ved overenskomstforliget i februar 2005 blev aftalt, at de centralt aftalte akkorder – der i øvrigt forblev uændrede ved forliget – nu skulle udstrækkes til også at omfatte sådanne nye eksamensformer.

Efter bevisførelsen er der ikke grundlag for at antage, at de nye eksamensformer blev særskilt nævnt, endsige forhandlet, som led i overenskomstfornyelsen i februar 2005. Det forhold, at der ved overenskomstforliget blev aftalt en redaktionel tilretning af § 26, kan endvidere ikke tages til indtægt for en sådan materiel udvidelse af området for de centralt aftalte akkorder, som der i denne sag er tale om. Det kan endvidere lægges til grund, at den statslige overenskomstpart hverken direkte eller indirekte i den efterfølgende redigeringsfase har godkendt en sådan udvidelse af de centralt aftalte akkorder. Der er endelig intet holdepunkt for at fastslå, at staten som overenskomstpart har givet afkald på at påberåbe sig stk. 6 i den ved overenskomstforliget opretholdt § 26, heller ikke ved først at påberåbe sig § 26, stk. 6, da GL ved årsskiftet 2005/2006 havde afslået at forhandle om en omkostningsneutral løsning på honoreringsspørgsmålet mv. Det må herved også tages i betragtning, at eksamen i henhold til de nye uddannelsesbekendtgørelser endnu ikke var blevet afholdt på dette tidspunkt.

Efter det således anførte må klagers påstand tages til følge, og klager må allerede som følge heraf frifindes for indklagedes selvstændige påstand.

Herefter bestemmes:

Gymnasieskolernes Lærerforening skal anerkende, at for de med gymnasiereformen indførte nye mundtlige eksamensformer (1) eksamensprojekt (hf), (2) prøve i almen studieforberedelse (stx) og (3) flerfaglige mundtlige prøver for kultur- og samfundsfaggruppe og naturvidenskabelig faggruppe (hf) aftales grundtakst til eksaminator og censor lokalt på skolen, jf. § 26, stk. 6, i den hidtidige overenskomst for lærere ved statslige og private gymnasier, studenterkurser og hf-kurser.

Finansministeriet, Personalestyrelsen, frifindes for indklagedes modpåstand.

Hver part bærer egne omkostninger og skal betale halvdelen af opmandens honorar og omkostninger.

Poul Sørensen